

Tenisininkas pergalėmis pradėjo naują sezoną

8

Prieš teismą stas aštuonių taksimonių vadovas

3

SOS: puola pošventinis stresas!

6

ISSN 1392-3951
sekunde.prenumerata.lt
9 771392 395029

0,60 Eur

KETVIRTADIENIS

2022 m. sausio 6 d.
Nr. 3 (7345)

ANEVĖŽIO DIENRAŠTIS

SEKUNDE

WWW.SEKUNDE.LT

Dvidešimt aštuntieji leidimo metai

Praūžus šventėms – susirgimų banga

Ingrida NAGROCKIENĖ

Bloškia atgal

Epidemiologai išpėja: COVID-19 susirgimų banga vėl kyla. Pastarosiomis paromis sergančiųjų skaičius šalyje smarkiai šoktelėjo, pandemiją grąžindamas į lapkričio pradžios statistiką. Panevėžio mobiliajame punkte per parą atliekama apie pusę tūkstančio COVID-19 testų, kone kas penktas – teigiamas. ■ 3

Pusiaukelės namai pildosi gyventojų

Daiva SMAILYTĖ

Išsikūrė trise

Panevėžio centre beveik prieš porą mėnesių atidarytuose Pusiaukelės namuose, skirtuose gerai besielgiantiems nuteistiesiems, Naujuosius sutiko trys gyventojai: du vyrai ir moteris. Pastaroji A. Smetonos gatvėje esančioje įstaigoje įkurdinta dar prieš iškilmingą jos atidarymą, du vyrai iš šalies įkalinimo įstaigų į juos atkelti prieš Kalėdas. ■ 3

■ Kone pačiame Panevėžio centre, M. Valančiaus gatvėje stūksanti raudonplytė šimtametė sinagoga nuo šiol bus vadinama tikroju Toros draugijos vardu. Tačiau net ir atkūrus istorinę teisingumą, miesto istorinėje dalyje griūvančio paveldo dar po kelių dešimtmečių gali tiesiog nebelikti. Istorinio pastato perspektyva domėjosi **Lina DRANSEIKAITĖ**.

Keičia pavadinimą, bet ne likimą

2

■ Dar 1910-aisiais statyta žydų sinagoga galėtų būti žydų ir turistų traukos objektu Panevėžyje.

P. Židonio nuotr.

KALEIDOSKOPAS

Sausio šeštoji, ketvirtadienis, 6-oji metų diena. Trys karaliai (Kristaus Apsireiškimas).

Vardadieniai

Aras, Arūnas, Arūnė, Baltazaras, Kasparas, Merkelis, Živilė.

Orai

Ketvirtadienį numatoma orų permaina: vėl bandys įsitvirtinti žiema. Šiandien šalyje protarpiais pasnigs. Daug kur plikledis, vietomis pustys. Vėjas vakarų, šiaurės vakarų, 8–13 m/s, pajūryje gūsiai 15–17 m/s. Temperatūra nuo 1 laipsnio šalčio iki 3 laipsnių šilumos, po pietų pradės šalti.

Saulė šiandien teka 8.41 val., leidžiasi 16.08 val. Dienos ilgumas – 7.27 val. Šiandien – ketvirtoji Mėnulio jaunaties diena.

Dienos citata

„Automobilį išmetė ir paskui mes tapome tik jo keleiviais.“

LIETUVIS LENKTYNININKAS BENEDIKTAS VANAGAS APIE JAM PASIBAIGUSIAS DAKARO LENKTYNES.

Istorija mena

Lietuvoje

1589 m. įsigaliojo Trečiasis Lietuvos Statutas.

1893 m. gimė Vincas Mykolaitis-Putinas, lietuvių literatūros klasikas, poetas, dramaturgas, literatūros tyrinėtojas. Mirė 1967 m.

1905 m. gimė Kazys Boruta, poetas, prozininkas, vertėjas. Mirė 1965 m.

1926 m. gimė dailininkė Bronė Valantinaitė-Jokūbonienė.

1938 m. gimė kino ir teatro aktorė Eugenija Pleškytė. Mirė 2012 m.

2011 m. rašytojai Gabrielei Petkevičaitėi-Bitei suteiktas Panevėžio miesto garbės pilietės vardas.

Pasaulyje

1810 m. pasirašyta Konstantinopolio sutartis: turkai rusams atidavė Krymą ir Kubanę.

1838 m. gimė vokiečių kompozitorius Maksas Bruchas.

1842 m. nesėkme baigėsi pirmoji britų invazija Afganistane.

1903 m. Amsterdame buvo atidarytas Spaudos muziejus.

1912 m. Nju Meksikas tapo 47-ąja JAV valstija.

1926 m. įkurta Vokietijos aviakompanija „Lufthansa“.

1955 m. gimė britų komedijos aktorius Rovanas Atkinsonas, kultinio personažo Pono Byno autorius.

Valiutų kursai

JAV doleris.....	1,1355
Didžiosios Britanijos svaras sterlingų	0,8414
Lenkijos zlotas	4,5895
Norvegijos krona	10,0013
Rusijos rublis	84,5313
Švedijos krona	10,2958

Post Scriptum

Kodėl yra klaidų, kurių neįmanoma ištaisyti, ir nėra klaidų, kurių nebūtų galima padaryti?

Keičia pavadinimą, bet ne likimą

Lina DRANSEIKAITĖ

Pirkti nenori

Kone pačiame Panevėžio centre, miesto istorinėje dalyje, M. Valančiaus gatvėje stūksanti raudonplytė šimtametė sinagoga nuo šiol bus vadinama tikroju vardu. Panevėžio žydų draugijos pastangomis, kaip sako jos pirmininkas Genadijus Kofmanas, gražintas istorinis teisingumas. Visgi iš Toros draugijos vardu pervadintų žydų maldos namų dar po kelių dešimtmečių gali likti tik jo istorija. Nors Valstybės turto bankas dar prieš porą metų šį unikalų paveldo objektą bandė parduoti, iki šiol istoriniai maldos namai naujų savininkų neatrado. Panevėžio žydų bendruomenės pirmininkas G. Kofmanas net nesvarsto, kad raudonplytę sinagogą nupirktų patys žydai, mat šis pastatas ir taip turėtų jiems priklausyti. Panevėžio savivaldybė teisinasi irgi neturinti lėšų atgaivinti avarinės būklės kultūros paveldą. Vienintelė viltis, kad byranti sinagoga kada nors gali virsti turistų ir Panevėžį traukiančiu objektu, – pastatui tapti Žydų kelio, išraizgiusio visą Lietuvą, dalimi.

Prajuokintų pasaulį

Panevėžio žydų bendruomenės pirmininkas G. Kofmanas neslepia, kad jeigu bandytų nupirkti vienintelę Panevėžyje išlikusią sinagogą, visas pasaulis iš jų juoktųsi.

„Kaip atrodytų, jeigu mes pirtume žydų namus, kuriuos kažkada už savo lėšas ir pastatė žydai. Užsieniečiai juokiasi – kaip galima pirkti tai, kas mums ir taip priklausė“, – stebisi G. Kofmanas. Prieš dvejuis metais Turto bankas ėmė ieškoti netradiciniam pirkiniai pirkėjo. Tačiau, anot bendruomenės pirmininko, jis pats asmeniškai kreipėsi, kad sinagoga būtų išbraukta iš parduodamų objektų sąrašo. Už paveldo objektą Panevėžio centre tąkart buvo prašoma apie 30 tūkst. eurų.

„Pats pastatas tiek nevertas. Ten reikia kelis kartus daugiau investicijų, norint jį rekonstruoti. Du kartus pigiau būtų pastatyti naują. Bet visi puikiai suprantame, kad tai ne tik žydų, bet ir Panevėžio paveldo dalis. Jį būtina išsaugoti, bet mūsų galimybes riboja finansai“, – teigė G. Kofmanas.

Mecenatas mirė

Pasak Panevėžio žydų atstovo,

■ Nykstanti daugiau kaip šimtą metų skaičiuojanti sinagoga pervadinta tikroju savo vardu, tačiau vargu ar sulauks tikrojo renesanso.

P. Židonio nuotr.

■ Pasak G. Kofmano, nežinia kodėl, bet Didžioji Panevėžio sinagoga buvo gavusi Chasidų – gana radikalių žydų religinės atšakos – pavadinimą.

I. Stulgaitės-Kriukienės nuotr.

Turto bankas, ieškodamas pirkėjo, šiek tiek patvarkė stoą, įrengė lietvamzdžius, kad tekantis lietus toliau nebegadintų statinio konstrukcijų. Tačiau tam, kad buvusius žydų maldos namus būtų galima pritaikyti kokiam nors veiklai, reikalingos milžiniškos investicijos. Pasak G. Kofmano, paskutiniu metu pastate veikė padangų ir tepalų keitimo servisas, tad dalis sinagogos grindų yra sulietos tepalais, išpjauti ir sumontuoti metaliniai vartai. Žydų bendrija yra pateikusi rekonstrukcijos sąmatą Kultūros paveldo departamentui, tačiau bent kol kas gerų žinių nėra. Prieš keiserius metus buvo skaičiuota, kad rekonstrukcijai prireiktų apie 150 tūkst. eurų. Pati Panevėžio žydų bendruomenė yra visuomeninė organizacija, todėl galimybės pačiai imtis rekonstrukcijos, anot G.

Kofmano, daugiau nei ribotos, o rasti rėmėjų labai sudėtinga. Prieš 15 metų vienas verslininkas žadėjo, kad jeigu bendruomenei pavyks atgauti pastatą, jis finansuos jo atstatymą. Tačiau potencialiam mecenatui mirus ir jo paramos fondas buvo uždarytas.

„Šiuo metu vyksta derybos su Turto banku, kad maldos namai būtų perduoti Geros valios fondui arba Lietuvos žydų bendruomenei, o paskui Panevėžio žydų bendruomenė galėtų jais naudotis. Kita vertus, kas tą pastatą valdys – ar Panevėžio savivaldybė, ar Krašto tyros muziejus, ar žydų bendruomenė, ne taip jau svarbu“, – teigė G. Kofmanas.

Atkurtas teisingumas

Kol kas G. Kofmanas guodžiasi bent tuo, kad žydams pavyko

„Kaip atrodytų, jeigu mes pirtume žydų namus, kuriuos kažkada už savo lėšas ir pastatė žydai. Užsieniečiai juokiasi – kaip galima pirkti tai, kas mums ir taip priklausė.“

G. Kofmanas

sinagogai sugrąžinti tikrąjį vardą. Pasak pašnekovo, nežinia kodėl, bet Didžioji Panevėžio sinagoga buvo gavusi Chasidų pavadinimą. Chasidai – gana radikali žydų religinė atšaka. Anot G. Kofmano, nėra jokių duomenų, kad šios atšakos atstovų kada būtų gyvenę Panevėžyje. Tikroji tiesa paaiškėjo tuomet, kai prieš kelerius metus į Panevėžį iš Anglijos atvyko vienas žydų profesorius. Jis buvo vienas iš giminaičių, kurio protėviai 1910-aisiais pastatė šią sinagogą dabartinėje M. Valančiaus gatvėje. „Kauno archyve atradau, kad šie maldos namai buvo statyti Toros draugijos. Nedelsdamas kreipiausi į Kultūros paveldo departamentą, kad sinagoga į Kultūros vertybių registrą būtų įtraukta kitu pavadinimu. Taip pagaliau atkurtas istorinis teisingumas“, – kalbėjo G. Kofmanas.

Pasak Panevėžio žydų bendruomenės pirmininko, dabar beliko pakeisti iškabą ir nuorodas mieste, kurios žymi kryptį į žydų maldos namus.